

ХРИСТИНА ЩУК
Науковий керівник:
к.е.н., доц. Колінець Л. Б.

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні широко й активно досліджується тема транскордонного співробітництва та його найвищої організаційної форми – єврорегіонів. Питання регіональної політики, транскордонного співробітництва, його напрямів, позитивних ефектів та інших особливостей висвітлюються в працях таких вітчизняних вчених, як Долішній М. І., Луцишин П. В., Лендел М. А., Беленький П. Ю., а також у працях іноземних науковців – П. Габор, Д. Віккерс, Д. Лоран, Д. Яроу та інші.

В рамках регіональної політики європейських країн приділяється значна увага і фінансова підтримка транскордонному співробітництву. Транскордонне співробітництво є чинником стабільності, розвитку добросусідських відносин між державами, оскільки воно дає змогу вирішити негаразди економічного, соціального характеру, розв'язати проблеми територіальної і комплексно-пропорційної організації депресивних регіонів.

Основною формою транскордонного співробітництва між Україною та ЄС є єврорегіони. На кордонах України та нових держав-членів ЄС на даний час створено дев'ять єврорегіонів: «Буг» (Україна, Польща, Білорусь), Карпатський єврорегіон (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія), «Нижній Дунай» (Україна, Молдова, Румунія), «Верхній Прут» (Україна, Молдова, Румунія), «Дніпро» (Україна, Росія, Білорусь) та «Слобожанщина» (Україна, Росія), «Ярославна» (Україна, Росія), «Донбас» (Україна, Росія). А в 2008 році за ініціативою Ради Європи було утворено Чорноморський єврорегіон [1]. Таким чином, на сьогодні завершується процес інституціалізації транскордонного співробітництва у формі єврорегіонів по всьому периметру державного кордону України.

Створення всіх цих єврорегіонів дає можливість Україні стати активним учасником різних спільних транскордонних проектів у рамках фінансової допомоги ЄС, зокрема за програмами добросусідства. Разом з тим розвиток транскордонного співробітництва в Україні є одним з найважливіших аспектів формування регіональної політики.

Для того, щоб прослідкувати як саме здійснюється транскордонне співробітництво в Україні, проаналізуємо діяльність одного з єврорегіонів в якому задіяна Україна, а саме здійснимо аналіз основних аспектів діяльності єврорегіону «Буг», до якого входять Волинська область України, Люблінське воєводство Польщі та Берестейська область Білорусі. В контексті цього дослідження, ми проаналізуємо, чи є діяльність єврорегіону «Буг» позитивною для України.

Сучасні процеси транскордонного співробітництва в межах єврорегіону «Буг» супроводжуються перешкодами та проблемами його розвитку, які проявляються в асиметрії та непропорційності параметрів зовнішньої торгівлі між регіонами України та Польщі, низькій інвестиційній активності регіонів та наукомісткості міжрегіональних програм і проектів.

Досліджуючи транскордонне співробітництво двох країн можна помітити, передусім, асиметрію параметрів економічного співробітництва України та Польщі, зокрема в негативному сальдо зовнішньої торгівлі товарами, низькій інвестиційній активності, неефективній структурі експорту вітчизняних регіонів, в тому числі досліджуваного транскордонного регіону «Буг». Незважаючи на те, що Польща співпрацює з Волинською областю в межах єврорегіону «Буг», частка цієї країни у зовнішньоторговельному обороті Тернопільської області у 2012 р. становила 40,8%, хоча ця область не співпрацює в межах єврорегіону, Львівської області – 26,1%, Волинської області лише – 17,6% [2]. Такі показники вказують на прогалини в діяльності єврорегіону, зокрема свідчать про неефективну державну регіональну політику.

Для аналізу зовнішнього товарообігу між Волинською областю та Польщею розглянемо статистичні дані за вісім років (2007–2014 р.р.) (Таблиця 1) [3].

Таблиця 1

ТОВАРООБІГ МІЖ ВОЛИНСЬКОЮ ОБЛАСТЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ

Роки	Експорт	Імпорт	Сальдо
	тис. дол. США	тис. дол. США	
2007	42680,69	91045,92	-48365,23
2008	41603,44	165676,93	-124073,49
2009	36579,9	91541,3	-54961,4
2010	44289,8	132880,6	-88590,8
2011	45520,0	133666,2	-88146,2
2012	42317,9	152072,5	-109754,6
2013	68619,1	154244,4	-85625,3
2014	149123,1	98831,9	50291,2

Проаналізувавши ці дані, ми побачили, що сальдо зовнішньої торгівлі є негативним, оскільки імпортує Україна більше, ніж експортує. Щодо експорту, то проаналізувавши статистичні дані досліджуваного періоду, ми бачимо, що експорт України до Польщі є порівняно низьким, проте за період з 2010 по 2012 р.р. він залишався стабільним, в от в 2014 році різко збільшився.

Ще однією завадою на шляху розвитку євро регіону «Буг» є низька наукомісткість міжрегіональних програм і проектів, що реалізуються спільними зусиллями українських і польських регіонів, їх переважної спрямованості на неприбуткові види діяльності.

Так, за 2013 р. в економіку України було залучено 890,0 млн. дол. США інвестицій з Польщі, а з України в економіку Польщі інвестовано 49,5 млн. дол. США. Це супроводжується нерівномірним розподілом інвестицій із Польщі в регіональному розрізі. Так, Польща є найбільшим інвестором в економіку Львівської області (третину всіх інвестицій 333,9 млн. дол. США) та Волинської області (залучено 158,7 млн. дол. США) [4]. Зосередженість переважної кількості інвестицій Польщі в цих областях пояснюється їхньою участю в євро регіоні «Буг» [5]. Тому тут можна говорити про певні позитиви в діяльності євро регіону «Буг» для розвитку українських регіонів.

Проаналізувавши інвестиційну співпрацю можна побачити, що вона є малоефективною, що пов'язано з низькою інвестиційною активності польських підприємців на українському ринку. Це не дозволяє використовувати транскордонне співробітництво для залучення польською стороною інтелектуального, кадрового та просторового ресурсу, наявного в українських регіонах.

Отже, на даний момент Україна налагодила співпрацю з багатьма сусідніми територіями, зокрема з Польщею. Досвід регіонального співробітництва України саме з цією державою є найбагатшим та найцікавішим, адже саме Польща перша визнала незалежність України і з того часу і дотепер надає всебічну допомогу та підтримку. Республіка Польща була, є і буде ключовим стратегічним партнером для України. Але на шляху розвитку транскордонного співробітництва в Україні стоїть багато перешкод. Його розвиток в Україні залежить від реалізації державної регіональної політики, а тому ефективна та взаємовигідна співпраця суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва України може бути досягнута лише за умов упровадження цілісної та ефективної політики регіонального розвитку. Важливою перешкодою є недосконалість законодавства в цій сфері, так як на сьогодні навіть Законі «Про транскордонне співробітництво» ігнорує роль транскордонного співробітництва як одного з інструментів регіонального розвитку і не розглядає його як складову регіональної політики в Україні. В цьому контексті залишається питання вироблення відповідних інструментів співпраці на місцевому та регіональному рівнях, залучення всіх регіонів України до регіональної європейської інтеграції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Романова Н. Про деякі аспекти розвитку транскордонного співробітництва як інноваційного елементу в реалізації державної регіональної політики [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_zh_kab_stat/ukr/5781.html.
2. Єврорегіон «Буг» [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.euroregionbug.com.ua/>
3. Головне управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>.
4. Українсько-польське економічне співробітництво [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_zh_kab_stat/ukr/5781.html. – Назва з екрану.
5. Українсько-польська економічна співпраця [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/29136.htm>. – Назва з екрану.

ПАВЛО КОРПАК

Науковий керівник:

д.е.н., проф. Савельєв Є. В.

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТОРГІВЕЛЬНИХ ОБМЕЖЕНЬ РФ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Частка експорту товарів та послуг до Росії у 2015 р. становить 13%. Структура зовнішньої торгівлі змінилася і не повернеться назад. Сама структура економіки зміниться також. Україна у 2014 р. скоротила експорт товарів до РФ на 33,7%, імпорт – на 45,1% [2].

Серед товарів, на які поширюються заходи Росспоживнагляду і Россільгоспнагляду, виявилися:

- кондитерські вироби;
- молочна, сирна та м'ясна продукція;
- плодоовочеві та рибні консерви;
- сокова продукція;
- алкогольні та пивні напої;
- картопля, насіння соняшнику, соя та інша рослинна продукція.

Окрім того, Україна активно експортує до Туреччини, Китаю та Єгипту. Раніше у Мінекономіки повідомляли, що готують Зону вільної торгівлі з Канадою, Туреччиною та Ізраїлем до 2018 року. Це може в перспективі суттєво поживити співпрацю з цими ринками.

У січні-лютому в порівнянні з аналогічним періодом попереднього року експорт товарів з України знизився на 33,7% – до \$5,973 млрд., імпорт – на 37% – до \$3,442 млрд. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 1,02 (у січні-лютому 2014 року – 0,97). Такі дані наводяться без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та Севастополя, а також території зони проведення Антитерористичної операції.

Основу товарної структури українського експорту складали недорогочінні метали та вироби з них – 27,1%, продукти рослинного походження – 21,2%, механічні та електричні машини – 9%, мінеральні продукти – 8,8%, жири та олії тваринного або рослинного походження – 8,6%, готові харчові продукти – 6,4% та продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 6%.

Обсяг експорту товарів до країн ЄС становив \$2129,7 млн., або 35,7% від загального обсягу експорту, та зменшився порівняно і з січнем-лютим 2014 року на 33,3%. Мінеральні продукти складали 34,0% обсягу імпорту товарів, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 14,2%, механічні та електричні машини – 13,5%, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 6%, продукти рослинного походження – 5,6% від обсягу вартості імпорту [3].

Імпорт товарів і з країн ЄС становив \$2463,5 млн., або 42% від загального обсягу, та зменшився проти січня-лютого 2014 року на 23,3%. ЄС за підсумками 2014 року став найбільшим торгівельним партнером України.